

SOORTEN TELLEN

Honderd jaar KNNV is ook tussen de 200x en 5000x een verslagje maken en lijstjes bijhouden van excursies of kampen. De een trekt er maar twee keer per jaar op uit, terwijl een zeer actief beoefenaar der veldbiologie bijna wekelijks op pad gaat. Men houdt bij wat er gezien en gevonden is. Mijn serie aantekenboekjes begint in de NJN-tijd, omstreeks 1960. Vooral wat gedetermineerd is telt zwaar, de vondsten waarvan de naam op eigen kracht is ontruikt aan de veldgidsen, flora's en overige tabellen en boekwerken. Zat je 'vast', of was de materie te ingewikkeld voor onderweg, dat schreef je spec achter de naam. Heel wat aangetroffen zeggensoorten bleken toch op *Carex* spec. uit te draaien.

Soorten kennen, soorten herkennen en soorten tellen, daar draait het om. Inventariseren doe je met streeplijsten. Je scorelijstje is ook je trots. Excursies en kampen worden aangeprezen met de lekkermakerij, welke leuke en bijzondere soorten je kunt verwachten. In de verslagen komen de specialiteiten altijd bovendien. Daar zit natuurlijk ook veel van de lol van de natuurstudie in. De lol wordt gekte, als het om soortenjagen en om zeldzaamheden verzamelen gaat. De vogelgekken die alles in de steek laten en afreizen naar elke uithoek om eigenstandig een schaars vogeltype waar te nemen, hebben een soortentice. Dankzij de snelle communicatiemiddelen kunnen ze elke vogelroep volgen. In feite is het niet veel anders, dan het opschrijven van autonummern in de jaren vijftig en daarna tellen wie de meeste had. Toen moest je snel kijken en noteren, of nog even achter een auto aanhollen.

Eind twintigste eeuw is het soorten tellen & soorten jagen een verplicht nummertje geworden. Het natuurbeleid richt zich op natuurdoeltypen, die weer vastgepind zijn op bijzondere soorten. Het Handboek Natuurdoeltypen in Nederland (uitg.1995) kent vier hoofdgroepen, verdeeld over 9 fysisch-geografische regio's. In totaal 657 doelsoorten, waarvan 408 hogere plantensoorten maken de dienst uit. Het betreft niet automatisch 'Rode Lijst'-soorten, want de heilige doelsoorten van Nederland zijn geselecteerd op het itz-criterium, namelijk

- i van de betekenis bij ons, voor het voorkomen 'internationaal'
- t de soort heeft een dalende trend in Nederland
- z de mate van zeldzaamheid in Nederland

En dat wordt nog weer gewogen, per hoofdgroep. Kortom: soorten tellen. Ze tellen ook mee bij de subsidies voor natuurbeheer en natuurontwikkeling. Je moet (binnen al die beleidsregels) een natuurdoeltype voor elkaar boksen. Heb je wel je natuurgebied of ecotoop netjes beheerd, maar mis je wat doelsoorten, dan 'pis je mis'.

Er groeit intussen een steeds sterker streven bij de landelijke politiek en de landbouwlobby om de landbouw ook mee te laten profiteren van het (geld voor) natuurbeheer. Boeren moeten voor hun bijdrage aan natuurbeheer dan ook doelsoorten gaan tellen. Nu zijn ze vanouds gewend om gewassen te telen en te veredelen. Vroeg of laat zien we wellicht nieuwe 'zeldzame' soorten als de *Pyrrola occidentalis* tot doelsoort verheven worden, of krijgen we de 'veredelde' grote boterbloem met EEG-zuivelkeurmerk.

Het wordt allemaal anders, maar één oude wijsheid blijft bewaard. Dat, wat een excursieleider zei, toen hij een zeldzaamheid plukte: "Wat zeldzaam is, moet zeldzaam blijven".

Jan Tuttel
(19aug2001)